

ПРЕДГОВОР

Позволи си да бъдеш свободна

За жените, които помагат на други жени да израстват и да се утвърждават, е отредено специално място. То е в историята. Със сигурност „Реши се“ е билетът на Шерил Сандбърг за VIP салона на историята. Твърде лична, интригуваща, забавна, истинска, но не назидателна, книгата ѝ е предизвикателство. По-важното, тя не е просто увлекателен и вдъхновяващ разказ за жените, тяхната работа и стремежа им да бъдат лидери. Тази книга е за теб – ти си и читател, и главна героиня в нея.

„Какво би направила, ако не се боиш?“ – ни пита Шерил. Моят въпрос е какво би направила, ако си свободна? Освободена от неувереността си, преодолела собствените си предразсъдъци и тези на обществото, живееща не според очакванията на хората, а следваща идеите си, неробуваща на стереотипите, свързани с пола, неприемаща насилието и бедността. Книгата адресира много от тези въпроси.

Преди няколко месеца Шерил ме помоли да напиша предговор към българското издание на „Реши се“. Каза ми, че за нея е важно да отправя послание към жените и конкретно към жените в България, послание, което е плод на жизнения ми път и личния опит.

Всъщност, историята на моя живот не се различава съществено от тази на Шерил. Това е история за любов, свобода и вдъхновение. Такива са повечето истории на успеха.

Обръщайки се назад, си давам сметка, че през целия си живот съм се стремела да правя нещата, които обичам и в които вярвам. Без компромиси. Изборите, които съм правила и лич-

ностните ми и професионални качества ме доведоха до върховете на корпоративния свят. Винаги съм се борила за свободата да имам право на избор и да следвам идеите и принципите си, независимо от последствията. Наскоро прочетох някъде фразата „Бъди изпълнителен директор на собствения си живот“. Това е житейската ми формула, препоръчвам я и на теб.

Но да управляваш собствения си живот и да си свободна, не е достатъчно. Ние живеем заедно, личният ни успех и удовлетворение зависят от благополучието и самочувствието на хората около нас. За съжаление, все още има твърде много момичета и момчета, мъже и жени, които далеч не са свободни – да избират, а още по-малко да направят информиран избор. Днес над 40% от хората в България са функционално неграмотни. Какъв избор за живота си могат да направят те? Каква е свободата им да се опазят от лъжепророците и злонамерените, които са готови да употребят живота им за свои цели? Наш дълг е да променим този факт. Такава промяна е възможна с модерно образование и просвещение, с осигуряване на достъп до информация и знание тя да бъде разбирана и правилно интерпретирана.

Първата стъпка към ефективна промяна е осигуряването на възможност за образование на всички деца; особено на момичетата в онези части на света, където образованието не е в списъка на човешките им права. За България това означава ефективна промяна в модела на образование, в осигуряване на среда, която оградява децата ни според нуждите на 21-ви век, която стимулира развитието на талантите им и ги изгражда като свободни хора, способни да управляват живота си и осъзнаващи ролята си за обществения градеж. Предстои ни дълъг път, който трябва да изминем заедно, въоръжени с търпение, всеотдайност и любов.

Любовта е в основата на всичко. Аз израснах в семейство с любов и създадох семейство, в което да даряваш и получаваш обич и подкрепа е естествената среда, в която да живеем заедно. Дълго време мислех, че това е нормата за всички. Работейки за

различни социални каузи, разбрах, че съм грешала. Съществуващите стереотипи и личностни ограничения лишават много деца от подкрепата на родителите им и твърде много жени – от любовта и уважението на семействата им. Днес в обществото ни все още битуват ограничителните нагласи кои са „подходящите“ цветове, играчки и образование за децата ни, както и кои са „приетите“ социални роли за мъжете и жените. Днес в Европа не достигат хиляди квалифицирани ИТ специалисти, защото „момчетата са по-добри по математика, а момичетата – по литература“. Момичетата се отказват от кариерата си преди още да я започнат, тъй като е прието, че „жените работят къщи, а мъжете... в работата си“. Тези стереотипи са причината жените да търпят домашно и сексуално насилие, а мъжете да забравят, че им е позволено да показват чувствата си.

Любовта и уважението към нуждите и мечтите на човека до теб предпоставят пътя на неговото, на общото ни, щастие и благоденствие. Така заедно ставаме и по-свободни.

Свободата, заедно с любовта, са основополагащи за щастиято и удовлетворението от живота. Преди години, заради ограниченията на комунистическия режим в България, не можах да следвам външна търговия, за което истински мечтаех. Вместо това се дипломирах като магистър по електроника. Започнах работа в тази област и наистина се справях много добре, но не бях най-добрата. След 1989 г. имах свободата да избирам и промених кариерата си в посока на външната търговия. Бях там, където исках да бъда. На 26-годишна възраст станах изпълнителен директор. На 32 бях генерален директор на „Хюлет-Пакард“ (НР) за България. И бях най-добрата. Беше като игра – в продължение на 10 от общо 11-те години, през които ръководих компанията в България, НР беше най-силна на пазара, оценена като най-добър ИТ работодател на Балканите. Екипът ми беше шампион – 7 проекта, които осъществихме за пръв път в България, се превърнаха в най-добри практики в корпорацията и бяха мултиплицирани по света. Две години по-светих на каузата НР да разпознае и избере България за стра-

тегическа инвестиция. Днес държавата ни е един от седемте ключови центъра за инженерни и маркетингови услуги на НР в света и компанията осигурява работа на повече от 5000 високо квалифицирани специалисти. Тази инвестиция беше основополагаща за развитието на целия ИТ сектор в страната.

Тази мисия беше изпълнена. Доказахме, че това може да се случи в България. И то се случи по най-добрите стандарти на индустрията. Аз имах добри идеи за това, какво още може да се направи в региона. Реализирах ги. Като директор на направление „Публична администрация“ на НР в Централна и Източна Европа, приложих нова холистична концепция за управление на бизнеса, която издигна НР на ново ниво в сектора. А после разширих опита и идеите си на световните развиващи се пазари.

Някой може да попита: „Защо тя все тича в този живот? Защо не живее „нормално“?“. Житейската ми философия е, че когато си постигнал определена цел в живота си, ти си готов за следващото предизвикателство, за следващия проект. Трябва да си позволяваш свободата да развиваш идеите си, да рискуваш и да работиш системно, за да ги осъществиш. Често срещаш скептицизма на консервативните и водиш битки със статуквото. Това обаче, е пътят да печелиш подкрепата на мислещите и можещите хора до теб и уважението на обществото. Аз успях да се докажа в бизнеса и помогнах на много талантиливи хора да го направят – да развиват идеите си и да имат пълноценен живот.

Днес имам нова цел. Искам страната ми да е уважавана, просперираща и добър дом за всички ни. Тази кауза ме мотивира да преустановя бизнес кариерата си и да основа гражданската платформа за дебат и общо действие MoveBG. Това е платформа за свободата и знанието, в която способността на хората да правят информиран избор ще служи като мярка за успех. Това е източникът ми на вдъхновение днес.

Вдъхновението и мечтите движат света. Страстта и креативността помагат за постигане на непостижимото. Те стимулират способността ти да провиждаш, да вървиш напред и да

преодоляваш трудностите по Пътя, който си начертал. В живота си съм имала много различни мечти. Една такава е развитието на култура на иновации и предприемачество в България. Затова се присъединих към борда на „Джуниър Ачийвмънт“ преди 15 години. В началото това беше ексклузивен клуб за подбрана група деца от малко на брой училища. Днес повече от 33 000 студенти и ученици от 1100 училища и университети участват в различни програми на организацията. Израстват предприемачи и лидери, цяло поколение, което е подготвено да води България по стандартите на модерния свят.

Все още обаче, пак заради насложените във времето модели на мислене в обществото, момичетата рядко избират да тръгнат по пътя на предприемачеството. Днес в България едва около 12% от стартиращите компании са създадени от жени и то не е заради липсващ талант. Насърчаването на млади жени да започнат свой собствен бизнес и да заемат водещи професионални роли е много важен обществен проект за мен.

Никога нямаше да постигна този резултат в живота си ако, когато бях на 25, без съществен професионален опит и биография, не бях срещнала човек, който ми каза: „Вярвам, че имаш качества и можеш да успееш, аз ще ти помогна.“ Това беше първият ми ментор, който ме научи да „мисля извън рамката“, да вярвам на инстинкта си и да развивам способностите си. Надявам се и аз да мога да допринеса за това младите жени да разгърнат своя талант. С тази мотивация учредих конкурса Entrepregirl. Наградата сама по себе си не е важна. Процесът на подготовка за състезанието, самоосъзнаването ти като човек с перспектива в бизнеса, убеждението, че си готова да следваш мечтите си и да го обявиш пред света – това е важното. Това е пътят към успеха.

Успех в живота означава да си щастлив. Постигаш го, когато си позволиш свободата да избереш да правиш това, което обичаш, и да го правиш с вдъхновение, страст и отдаденост. Както казва Шерил, „успех означава да направиш най-добрия избор, на който си способен... и да го приемеш“. Да приемеш

също, че успехът рядко се измерва в пари или нещо материално. Всъщност той е никога да не спираш да правиш добро. Успех е и да започнеш да се отблагодаряваш на другите.

Разбира се, никога не можеш да имаш всичко, но винаги можеш да искаш повече. За себе си и за другите. Ние трябва да искаме повече права за жените – да се разрушат стереотипите, свързани с пола, да се премахне насилието срещу жени, да се образуват и момичетата, и момчетата, да се увеличи броят на жените в политиката и в управлението на компаниите.

Просто никога не се страхувай да искаш. Казвай желанията си на висок глас. Бъди винаги готова. Или пък не. Няма значение, Реши се!

Саша Безуханова

ВЪВЕДЕНИЕ

Революцията – част от теб

Забременях с първото си дете през лятото на 2004 г. Тогава ръководех онлайн продажбите и операционните групи в Гугъл. Бях постъпила в компанията преди около три и половина години, когато тя едва прохождаше с няколкостотин служители в овехтяла сграда. Към третия месец на бременността ми Гугъл се беше разраснала до многохилядна компания и се помещаваше в кампус с много сгради.

Бременността ми не беше лека. Типичното за първите три месеца сутрешно неразположение при мен беше всекидневно през всичките девет месеца. Напълнях с почти 32 кг, а за да мога да видя подутите си крака, които напъхвах в два номера по-големи обувки, трябваше да ги качвам върху масичка. Един инженер с особено чувство за хумор от Гугъл обяви, че проектът „Кит“ е кръстен на мен.

Един ден, след тежка сутрин, прекарана във взирание в тоалетната чиния, трябваше да бързам за важно заседание. Гугъл се разрастваше толкова бързо, че паркирането се превърна в проблем, и мястото, което успях да намеря, беше доста далеч. Затичах се през паркинга. Затичах се е силно казано – всъщност се тътрех малко по-бързо от обичайното невъобразимо бавно придвижване през бременността ми. Това само усили пристъпите на гадене и пристигнах на заседанието, молейки се от устата ми да излязат само реклами. Същата вечер споделих това със съпруга си Дейв, който ми каза, че в Yahoo, където той работеше в момента, пред всяка сграда има отделено за бъдещи майки място за паркиране.

На другия ден измарширувах, или по-скоро се доклатушах, до офиса на създателите на Гугъл, Лари Пейдж и Сергей

Брин. Дватамата обитаваха голяма стая с играчки, джунджурии и дрехи, разпилени навсякъде по пода. Заварих Сергей в ъгъла в асана от йога и заявих, че се нуждаем от паркинг за бременни и то скоро. Той ме погледна и веднага се съгласи, отчитайки, че това досега не му е идвало наум.

До ден днешен се срамувам, че осъзнах нуждата от паркинг за бременни едва след като преживях болките в собствените си крака. Не трябваше ли като една от жените на най-висока ръководна длъжност в Гугъл да се досетя за това? Но и на мен, както на Сергей, не ми беше минавало през ума. Сигурно другите бременни са страдали мълчаливо и не са искали да молят за специално отношение. Не им е достигала самоувереност или не са били на достатъчно висока позиция, за да изискат разрешаването на проблема. Присъствието на една бременна, макар и приличаща на кит, в ръководството имаше значение.

Днес в Съединените щати и в развитите страни жените са в по-добро положение от всякога досега. Дължим го на тези преди нас, жени, които е трябвало да се борят за неща, които приемаме за даденост.

През 1947 г. Анита Съмърс, майката на моя дългогодишен ментор Лари Съмърс, постъпва на работа като икономист в компанията Стандарт Ойл. Когато приема работата, новият ѝ началник казва: „Толкова се радвам, че се съгласихте. Мисля, че получавам същите умения срещу по-малко пари.“ Тя е благодарна и дори се чувства поласкана. По това време се смята за голям комплимент към една жена признанието, че притежава еднакви способности с мъжете. И е немислимо тя да претендира за еднакво възнаграждение с тях.

Чувстваме още по-голяма благодарност, сравнявайки живота си днес с този на други жени по света. Все още има държави, които отказват на жените основни граждански права. Около 4.5 милиона жени и момичета по света са впримчени в секс търговията с жени¹. В Афганистан и Судан, например, момичетата получават много ниско образование или изобщо не са допускани на училище, съпругите са собственост на мъже-

те си, а често изгонват изнасилени жени от дома, защото са опозорили семейството. Случва се да хвърлят в затвора някои жертви на изнасилване за „морално престъпление“². В сравнение със сестрите си от тези държави ние сме векове напред.

Съзнанието обаче, че нещата могат да са по-зле, не трябва да спира опитите да ги променим към по-добро. Когато суфражетките манифестират по улиците или по-късно, когато Глория Стейнъм основава списание „Ms“, те мечтаят за свят, в който мъжете и жените ще са наистина равноправни. Десетилетия по-късно ние все още примигваме в опит да фокусираме тази мечта.

Голата истина е, че мъжете все още управляват света. От 195 независими държави само 17 са ръководени от жени³. Жените заемат само 21 процента от местата в парламентите по света⁴.

През ноември 2012 на изборите в Съединените щати жени спечелиха повече от 18 процента от местата в Конгреса⁵. В България те са 25 процента от депутатите в Народното събрание⁶. А в Европейския парламент – една трета от евродепутатите са представителки на нежния пол⁷. Нито един от тези показатели не се приближава до 50 процента.

В корпоративния свят положението е дори по-зле. Само оскъдните 4 процента от 500 главни изпълнителни директори в класацията на „Форчън“ са жени⁸. В Съединените щати жените, които заемат длъжността изпълнителен директор, са 15 процента, 17 процента от местата в бордовете са заети от жени. И това са данни, които почти не са помръднали през последното десетилетие⁹. При цветнокожите жени, които заемат само 4 процента от ръководните корпоративни длъжности, 3 процента от местата в бордове и 5 процента от местата в конгреса, положението е още по-лошо¹⁰. Колкото до Европа, жените заемат внушителните 14 процента от местата в бордовете¹¹. А в България процентът на жените членове на бордове е 11.6, на жени с право на глас при вземане на решения – 6.7, на управляващи директори – 11.5 според данни за компаниите,

включени в листата на SOFIX. През 2013 г. нито една от тези компании не е назначила жена на длъжността изпълнителен директор¹².

По отношение на заплащането прогресът също е муден. През 1970 г. на всеки долар, получен от американски мъж, са съответствали 59 цента, получени от американска жена. През 2010 г. след протести, борби и непосилен труд жените успяват да повишат заплащането до 77 цента за всеки долар, спечелен от мъж¹³. Както казва Марло Томас в Деня на равното заплащане през 2011 г.: „18 цента за 40 години. Цената на дузина яйца се е повишила 10 пъти повече¹⁴.“ В Европа жените средно получават с 16 процента по-малко от мъжете на същите длъжности¹⁵. В България – с 13 процента¹⁶.

Наблюдавах разочароващите събития отблизо. Завърших колеж през 1991 г. и бизнес училище през 1995 г. При всяко постъпване на работа след завършването колегите ми бяха еднакъв брой жени и мъже. Забелязах, че почти всички старши ръководители бяха мъже, но мислех, че това се дължи на останала от миналото дискриминация спрямо жените. Статуквото видимо се беше пропукало в почти всеки отрасъл и си въобразявах, че е въпрос единствено на време моето поколение да поеме своя заслужен дял от управленските длъжности. С всяка изминаваща година обаче все по-малък и по-малък брой от колегите ми бяха жени. Все по-често аз се оказвах единствената жена в залата.

Това, че съм единствената жена, доведе до някои неудобни, но многозначителни ситуации. Две години след като постъпих във Фейсбук като главен изпълнителен директор, главният финансов директор напусна и трябваше да се включа в края на обиколката за събиране на средства. Тъй като кариерата ми до този момент беше свързана предимно с управление, а не с финанси, процесът на набиране на капитал беше нов за мен и малко се боях. Заедно с екипа ми заминахме в Ню Йорк за предварителни преговори с частни капиталови фирми. Първата среща се проведе в корпоративен офис като тези, които по-

казват по филмите – обзаведен с красиви мебели и с панорамен изглед към Манхатън. Описах накратко нашия бизнес и отговарях на въпроси. Дотук – добре. После някой предложи да направим кратка почивка. Обърнах се към старшият партньор и го попитах къде е дамската тоалетна. Той ме погледна с празен поглед. Въпросът ми го беше объркал. Попитах: „От кога сте в този офис?“ Отговори: „От една година“. „Аз ли съм единствената жена, водила преговори през цялата тази година?“ – беше следващият ми въпрос. „Струва ми се, че да“ – каза той и добави: „Или може би сте единствената, на която се е наложило да ползва тоалетна.“

Започнах работа преди повече от двадесет години, а толкова малко се е променило. Време е да осъзнаем, че революцията ни е в застой¹⁷. И че обещанието за равноправие не е същинско равноправие.

В един наистина равноправен свят би трябвало жени да управляват половината държави и компании, а мъже да управляват половината от домовете ни. Убедена съм, че такъв свят би бил по-добър. Икономическите закони и множество изследвания върху различията показват, че ако съберем целия запас от човешки ресурси и талант, постиженията ни ще се подобрят. Уорън Бъфет благородно заявява, че една от причините за големия му успех е, че се е конкурирал само с половината от населението. Хора като Бъфет и от нашето поколение все още се възползват от тази възможност. Когато повече хора се включат в състезанието, ще бъдат поставени повече нови рекорди. И ползата от тях няма да е само индивидуална.

В нощта преди Лейма Гбоуи да получи Нобеловата награда за мир за 2011 г. за приноса ѝ в женските протести, довели до падането от власт на либерийския диктатор, тя беше на парти в дома ми. Всъщност празнувахме публикуването на автобиографията ѝ „Да се слави силата ни“, но беше отрезвяваща нощ. Някой от гостите я попита как американките могат да помогнат на жените, преживели ужасите и масовите изнасилвания по време на война на места като Либерия. Отговорът ѝ се

състоеше от четири прости думи: „Повече жени във властта“. Въпреки коренно различния си произход Лейма и аз сме стигнали до едно и също заключение. Условието за всички жени ще се подобрява, когато в управлението и властта има повече жени, които да откликват на нуждите и грижите им¹⁸.

Въпросът, пред който сме изправени, е очевиден – как? Как ще свалим бариерите, които са препятствие пред повечето жени да стигнат до върха? В света на професионалистите жените са изправени пред много пречки, включително отявлен и скрит сексизъм, дискриминация, както и сексуален тормоз. Прекалено малко са предлаганите работни места с плаващо работно време, достъп до детски ясли и отпуск по майчинство, необходими, когато правиш кариера и едновременно с това отглеждаш деца. Мъжете много по-лесно си намират ментори и спонсори, които са безценни за напредък в кариерата. Освен това жените трябва да се доказват доста повече от мъжете. И това не е плод на нашето въображение. В доклада на „Маккинси“ от 2011 г. се отбелязва, че повишението на мъжете зависи от техния потенциал, а на жените – от предишни техни успехи¹⁹.

Освен от външните бариери, поставени от обществото, ние, жените, сме възпрепятствани и от вътрешните си бариери. Ние спираме себе си и за дребни, и за едри неща, защото ни липсва самочувствие, защото не задаваме въпроси и защото отстъпваме, когато трябва да настъпваме. Ние възприемаме негативните послания, които получаваме през целия си живот – посланията, в които се казва, че не е правилно жените да са прями, агресивни и по-силни от мъжете. Ние подценяваме собствените си способности за успех. Продължаваме да вършим по-голямата част от домакинската работа и отглеждането на децата. Правим компромиси с решенията си в кариерата, за да отворим място за партньори и деца, които може още да не съществуват. Това не е списък на неща, които други жени са извършили. Аз съм направила всяка една от грешките в този списък. И понякога все още ги правя.

Твърдя, че премахването на тези вътрешни бариери е изключително важно, за да придобием власт. Други твърдят, че жените могат да стигнат до върха само след като отпаднат институционалните бариери. Това е принципният въпрос за кокошката и яйцето. „Кокошката“ – жените ще се освободят от външните бариери, след като стигнат до управленски роли. Ще нахлуем в офисите на шефовете си и ще изискаме това, от което се нуждаем, включително паркинги за бременни. Или още по-добре, ще станем шефове и ще осигурим на жените всичко, от което имат нужда. „Яйцето“ – трябва първо да премахнем външните бариери, за да има жени във властта. И двете страни имат право. Затова вместо да се впускаме във философски спорове за това кое е първостепенно и по-важно, нека постигнем съгласие да водим борба и на двата фронта. Окуражавам жените да се обърнат към „кокошката“, но напълно подкрепям и тези, които избират „яйцето“.

Значението на вътрешните препятствия често се подценява и рядко се обсъжда. През цялата ми кариера многократно са ми говорили за неравноправното положение на работното място и за трудностите, които съпровождат желанието да правиш кариера и да имаш семейство. Рядко обаче съм чувала нещо за начините, по които сама съм се възпирала. Тези вътрешни препятствия заслужават много повече внимание, поне отчасти защото са под собствения ни контрол. Можем да ги отхвърлим от себе си сега. Можем да започнем веднага.

Никога не съм допускала, че ще напиша книга. Не съм учен, нито журналист, нито социолог. Но реших да се произнеса след разговори с хиляди жени, чиито проблеми изслушах, споделяйки с тях своите; дадох си сметка, че постигнатото от нас не е много и може би ни се изплъзва. В първата глава на тази книга се излагат предизвикателствата, пред които жените се изправят, а всяка следваща глава е фокусирана върху нагаждането или промените, които сами можем да правим, за да повишим самочувствието си (Седни на масата), да убедим партньорите си да помагат повече вкъщи (Превърни партньо-

ра си в истински партньор), да не си поставяме непостижими цели (Митът за всеможещата жена). Не претендирам, че предлагам идеалните решения на тези сложни въпроси. Позовавам се на академични изследвания, достоверни данни, собствени наблюдения и поуците, които съм си взела във времето.

Тази книга не е мемоарна, въпреки че в нея съм включила истории от своя живот. Тя не е самоучител, въпреки че искрено се надявам да е полезна. Не е книга за управлението на кариерата, въпреки че предлагам съвети в тази област. Не е и манифест на феминизма... добре де, тя е нещо като феминистичен манифест, но такъв, който може да вдъхнови както жени, така и мъже.

Каквото и да представлява тази книга, пиша я за всяка жена, която желае да увеличи шансовете си да стигне до върха в своята област или да преследва енергично каквато и да е цел. Това се отнася за жени във всички стадии на кариерата – от тези, които сега започват, до онези, които вземат отпуск, но биха искали да се включат някога отново в надпреварата. Пиша тази книга и за всички мъже, които искат да разберат с какво трябва да се справя жената колега, съпруга или дъщеря, за да дадат своя принос в построяването на равноправен свят.

Тази книга проповядва решителността, амбицията да преследваш определена цел. И макар да вярвам, че увеличаването на броя на жените във властта е необходимо условие за истинско равенство, не мисля, че съществува единствено определение за успех или щастие. Не мога да твърдя, че всички трябва да имаме еднакви цели. Давам си сметка, че мнозинството от жените не се стремят към лидерска роля, а просто се опитват да свържат двата края и да се грижат за семействата си. Други не се стремят към придобиване на власт, не защото им липсват амбиции, а защото искат да изживеят живота си по собствен начин. Всеки от нас трябва сам да планира своя собствен път и да определи за себе си кои са целите, подходящи на ценностната му система и мечтите му. Намеренията ми са да предложи съвети и поддръжка на жените, които ис-

кат това. Знам, че тези съвети не са подходящи за всяка жена и при всякакви обстоятелства. За тези обаче, за които са важни, се надявам да са и полезни.

Много хора, особено жени в бизнеса, ме предупреждаваха да не говоря публично по тези въпроси. След като все пак говорих открито, аргументите ми смутиха представители и на двата пола. Знам как някои си мислят, че наблягайки върху това, което жените сами могат да променят, приканвайки ги да „се решат“, сякаш освобождавам от отговорност институциите. Освен това ми приписват „обвинение на жертвата“. Критикуващите ме изтъкват, че за мен е много лесно да проявявам „решителност“, тъй като финансовите ми ресурси ми осигуряват всякаква необходима помощ; в такъв случай какво право имам да давам съвети на хора с коренно различно материално положение?

Чувала съм тези упреци в миналото и знам, че ще ги чувам и занапред, придружени от други. Въпреки това се надявам хората да оценят посланието ми заради смисъла му. Този проблем е над всички нас. А тези промени в обществото ни отдавна са закъснели. Време е да накараме повече жени да повярват в постижимостта на мечтите си и да окуражим повече мъже да подкрепят жените на работното им място и вкъщи.

Можем да възпламеним отново революцията, като я превърнем в собствена същност. Промяната към по-равноправен свят ще се извърши човек по човек. Приближаваме се до основната цел – истинското равноправие – с всяка жена, която се решава да се включи.